

Милена С. ЗОРИЋ ЛАТОВЉЕВ*
Висока школа струковних студија
за образовање васпитача, Нови Сад

Оригинални научни рад
Примљен: 1. 10. 2024.
Прихваћен: 27. 2. 2025.

О ЈЕЗИКУ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ У ДЕТИЊСТВУ, ЧАСОПИСУ О КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ

Детињство. Часопис о књижевности за децу почео је да излази 1975. године у Новом Саду под окриљем Змајевих дечјих игара. За пола века континуираног излагања *Детињство* је променило шест главних уредника који су сарађивали са различитим редакцијским тимовима. Током ових пет деценија, на страницама јединог часописа посвећеног књижевном стваралаштву за децу који излази у Србији, објављивани су текстови тематски различити, али сви посвећени истом циљу – сагледавању како књижевности за децу тако и детињства у његовим различитим аспектима. Циљ овога текста јесте да покаже како, од почетка излагања па до данас, *Детињство*, уз трагање за одговором шта представља књижевност за децу, и каква би требало да буде, настоји да одговори и на питање каквим језиком се пише за децу, у коликој мери је тај језик прилагођен или не реципијенту и шта се тим добија или губи. Такође, показаће се и како се односом према језику књижевног дела исказује и поимање дечјег целокупног развоја, не само говорног.

Кључне речи: језик књижевности за децу, језик деце, књижевност за децу, дете, детињство.

Пола века континуираног излагања једног књижевног часописа само по себи довољан је разлог да се дужна пажња посвети различитим тематском круговима којима је посвећен, а поготово ако је реч о једином научном часопису у Републици Србији „који се доследно и континуирано бави теоријским и критичким истраживањем дечје књижевности и културе”, како стоји на интернетској страници Змајевих дечјих игара, које су покретач и издавач овог значајног часописа од 1975. године.¹ На позив актуелног уредништва часописа на челу са Зораном Опачић и Тијаном Тропин, а поводом обележавања овог значајног јубилеја, у коауторству с Љиљаном Пешикан-Љуштановић објављен је текст „Концептуализација детињства у *Детињству* – педесе-

* milena_zoric_ns@yahoo.com; <https://orcid.org/0009-0004-4035-2745>

¹ <https://zmajevdedecjeigre.org.rs/istorijat/>

тогодишња баштина” (2024: 9–34). Међу многобројним закључцима овога рада издвојио се и онај да се једним текстом не може сагледати очигледан свеобухватан допринос овог часописа српској књижевности и култури. Разлог томе, како је пажљиво ишчитавање свих педесет годишта *Детињства*² показало, јесте чињеница да се на његовим страницама укрштају, суочавају и усаглашавају ставови који откривају како се током претходних пет деценија развијала не само књижевност за децу већ и историја, поетика и критика књижевности за децу, историја културе детињства и историјски развој социологије детињства³ (Пешикан Љуштановић/Зорић Латовљев 2024: 10), како у Србији тако и у региону⁴.

Први број *Детињства* отворен је својеврсним прогласом у којем су као основни циљеви часописа наведени: очување аутентичне естетске утемељености књижевности за децу њеним тумачењем и критички промишљеним вредновањем; спречавање хиперпродукције; успостављање равнотеже књижевне критике и дидактике; стварање простора на којем ће књижевност за децу бити разматрана „без предрасуда”, што је у интересу све већег броја њених читалаца и интерпретатора (Редакцијски уводник 1975: 3–4). У складу с тим, прва годишта часописа бивају посвећена пре свега критичком разматрању текуће продукције књижевности за децу.

У трагању за одговором какав треба да буде добар књижевни текст за децу и шта је и какав је савремени уметнички израз ка којем је потребно усмеравати књижевност за децу, неминовно је отворено и питање каквим се језиком пише за децу.⁵

Полазно становиште књижевне критике средине седамдесетих година 20. века, које је баштинило књижевнотеоријску мисао из претходног периода, заснива се на идеји о детету као недовршеном бићу, ограниченог искуства, које је *tabula rasa*, дрво које тек треба савити под утицајем родитељског васпитања и школе, с једне стране, и на схватању детета као савршеног бића,

² Пун назив часописа, како и у наслову текста стоји, јесте *Детињство. Часопис о књижевности за децу*, али ће се за потребе овога рада (укључујући и литературу) наводити његов скраћени наслов – *Детињство*.

³ Како год били тумачени, појмови дете и детињство у својој су суштини универзални, без обзира на чињеницу да различите друштвене заједнице, гледано и синхронијски и дијахронијски, различито опажају узрасне границе којима је детињство, као специфичан период живота људске јединке, омеђено. Границама детињства, појединих његових фаза, њиховом неухватљивошћу и друштвеном условношћу континуирано се баве и изучаваоци књижевности за децу (в. Вуковић 1996: 13–63; Лесник Оберштајн 2013: 27–46), и психолози/педагози (в. Пијаже/Инхелдер 1996), и социолози (в. Томановић 2004), и антрополози (в. Аријес 1989), и историчари (в. Тимотијевић 2011: 304–312). *Време одрастања* креће од рођења и тече неодређено дуго: до оне нестабилне биолошке и друштвено условљене границе после које деца и млади улазе у свет одраслих.

⁴ Један од циљева *Детињства*, како је истакнуто у Редакцијском уводнику (1975: 3–4), био је и праћење „целокупне продукције” на простору СФРЈ. Након распада федерације, иако се простор *Детињства* сузио, важно је истаћи да је у њему увек (некада мање, некада више) била заступљена и регионална књижевност за децу и промишљања о њој.

⁵ Ово је питање, дакако, и даље актуелно, те тако књижевни критичари имају потребу да испитују начин употребе језика у књижевном делу намењеном деци (в. нпр.: Ристановић 2009, Маричић 2013) истичући и чињеницу да онај ко вреднује књижевно дело не може заобићи језик од којег је оно сачињено (Ристановић 2009: 40–41).

чији свет одрасли нарушавају и кваре, и које одрастањем губи своју аутономију и савршеност (Пешикан Љуштановић/Зорић Латовљев 2024: 11). У том кључу тумачена је и природа децјег језика и његов однос са језиком књижевности за децу.

Вођен мишљу да су деца ограниченог искуства, Нико Графенауер (1975: 46–50) верује да деца разумеју обичан и примарни језик, ограничену лексику, те да због тога песништво за децу „мора водити рачуна о скромном културном искуству детета ако неће да пређе ивицу детињег поља доживљавања; а то се односи такође на језик и његову употребу” (Графенауер 1975: 48). Неку врсту реплике на ове тврдње налазимо у тексту који је објављен исте године, а у којем Смиљка Васић квантитативном анализом и израдом фреквенцијског речника савремене децје поезије показује да он јесте ограничен, али да у себе укључује и речи које су деци нове и непознате, те да је њихово понављање важан део процеса усвајања речи. Један од важних резултата овог истраживања јесте да писци код којих је индекс понављања већи представљају и већу добробит за децу (Васић 1975: 7), будући да понављањем тешко разумљиви садржаји полако продиру у децје искуство. Колико су за децу важне непознате и мање познате речи, показује и Курт Вернер Појкерт који сматра да нове речи и мање познат садржај истичу и интензивирају додатну димензију употребе језика – деца непознато треба да објасне познатим: што је мање речи познато, машта је јаче приморана да ствара представе као замене за значењске везе (Појкерт 1979).

Исказујући дубоку свест о важности језика у књижевности за децу, посебно речи која за децу представља „живу слику, прелази из нарације у акцију” (Таутовић 1975: 23), Радојица Таутовић замера модернистима што „не говоре аутентичним детињим језиком, они само растројавају језик одраслих”, док дете, сматра овај аутор, „насупротив томе тежи да свој језик устроји према стандардном моделу који пружају његови наставници, писци” будући да „литератури за децу одговара један особени језик који сједињује децји говор са говором одраслих, помажући му да стаса у правцу књижевног језика” (1975: 28). И у тексту Марка Соријана налазе се промишљања о односу језика деце и одраслих. Овај аутор сматра да је основни културни капитал деце језик којим располажу. Тај је језик, додаје Соријано, понекад неправилан,⁶ али деца њиме савршено владају и он се, иако посве природан, временом замењује метајезиком, језиком граматике, реторике, књижевне анализе (1980: 29).

Идеја о особеном, аутентичном децјем језику са „властитом граматиком”, који се од језика одраслих разликује по својој „изворности”, односно природности, део је и новијих промишљања (Петровић 2009, Шурјанац 2022). Као један од квалитета језика књижевности за децу истиче се „трагање за језиком детињства, изворном настасијевићевском ’матерњом мелодијом’”

⁶ Када размишља о децјем говору, Драган Лукић истиче да је он „у свом развоју динамичан и некњижеван; деца стално уче језик”, али, за разлику од Соријана који уочава да „васпитач често презире речник којим се говори у његовом разреду” (1980: 29), Лукић истиче да децје „језичко присуство освежава говор одраслих на радију” (1979: 9).

(Шурјанац 2022: 52). Међутим, мишљења смо да је неретко тајна „дечјег језика” у поезији за децу у ствари у пројекцији визије одраслог о томе шта би било детињство и шта се у поезији може препознати као детиње. Односно, како сматра Појкерт, одрасли који пише књиге за децу замишља шта дете разуме, шта му је интересантно, шта одговара његовим потребама (Појкерт 1979: 29). Упориште за ову тврдњу налазимо и у непосредном сведочењу Рајка Петрова Нога поводом његове хваљене, али и оспораване збирке *Родила ме тетка коза* (1977). За њу је песник рекао како је желео да „у поезију унесе дар-мар” и „покаже стиснути дечји шипак сладуњавим стиховима”. Ного своју поезију доживљава као „вербални и штосни егзибиционизам” спакован у „опорије и мушке строфе” (Ного 1982: 41–43).

Игра у језику свеprisутна је тема у разноврсним расправама о књижевности за децу, почев од оних које су окренуте чисто теоријском аспекту, преко оних које се баве стваралачким опусом појединих писаца или приказују одређена дела, да оних које су више забављене дечјим развојем. У више наврата проучаваоци су се бавили дечјим класицима – Змајем, Радовићем, Ршумовићем, Десанком Максимовић, Раичковићем, Балогом, у последње две деценије посебно Дејаном Алексићем и Душаном Поп Ђурђевим.⁷ У тим текстовима је више или мање простора посвећено и језику наведених писаца, најчешће завршни део текста, при чему се неретко закључак сведе на констатацију да је језик близак деци или да, рецимо, обилује одређеном врстом језичких игара (фонолошких, морфолошких, парадигматских).

Иако је данас већина истраживача сагласна с тим да је игра песничког субјекта с децом доминантна карактеристика песништва за децу, па тако и поигравање језиком (Љуштановић 2021: 180), у првим бројевима *Детињства* наилазимо на ставове о њеној „штетности”.⁸ Тако Таутовић верује да игра језиком у поезији за децу отежава њено разумевање, да шкоди семантичкој компоненти и социјалној функцији језика, а да би управо песник требало да помогне својим читаоцима да „врата смисла отворе”. Овај се аутор противи игри речима „као кликерима” јер у њој види појаву која је „срачуната, неискрена *симулација* дечје игре; најпоследње дете се у њој јавља као песникова *играчка*, а не као равноправан *играч*” (Таутовић 1975: 25, 26). И Војислав Донић заузима изразито негативан став спрам поезије која је, након што је ослободила риму, стих, тему, начинила спојеве неспојивих ствари,

⁷ Због задатог обима овога текста одлучили смо да непосредно цитирамо само оне текстове који се доменом језика у књижевности за децу баве са теоријског становишта. Радови посвећени појединим писцима или појединачним делима такође заслужују пажњу када је реч о аспекту из којег посматрају употребу језика, али то овом приликом изостављамо и остављамо за предмет неких будућих разматрања.

⁸ Једини аспект језичке игре који није бивао оспораван јесу игре звучањем, будући да „стваралаштво за децу има право на већи удео вербалне ’музике’” (Таутовић 1975: 25). Звучност и звучање се јасно и недвосмислено издвајају као неке од најважнијих особина језика поезије за децу, посебно за децу млађег узраста, која у звучности речи компоноване другачије него у свакодневном говору виде „неку чаролију, некакав елемент који комуницира с маштом уз помоћ чула слуха, у чему налазе изузетно задовољство” (Семеновић 1980: 70).

Овај квалитет књижевности за децу, посебно поезије, истичу и проучаваоци дела Г. Витеза, З. Балого, Д. Радовића, М. Шарића, С. Раичковића.

постала досадна, музичка, затворена сама у себе, не штедећи (препознајемо) ни канонске песнике. За ту поезију каже „као да је писана за децу ометену у развоју (...) с којима ће васпитачи и родитељи имати муке да би их стрпали у цип и одвезли на преглед код др Мачка, и то само и једино у Чачак, град у Србији, који се, узгред речено, као и сва места диљем наше домовине, брани батеријама лепоте” (Донић 1981: 58).⁹

Игре смислом представљају сегмент у вези са којим код одређених аутора још увек постоји изванредан отпор. Тако се Миомир Милинковић пита шта од уметничке вредности може да се нађе у бесмислици и језичком галиматизијасу (2009: 26). Својеврстан одговор на ово питање могло би бити виђење Тихомира Петровића у вези са тиме зашто одраслом читаоцу не прија нон-сенсна поезија: „одрастао читалац друкчије емоционално реагује на текстове намењене младим субјектима”, односно поигравања језиком, пре свега на нивоу смисла, доживљавају се као збуњујућа „остварења испод читалачких могућности”, а неретко и као „малтретирања дисциплинованог ума и као понижења” (2009: 29).

Лингвистичка и лингвостилистичка истраживања поезије за децу, па и она окренута развојним аспектима књижевности, показују неопходност различитих врста језичких игара.¹⁰

Свенка Савић разматрајући троугао текст – посредник – дете, односно које су интенције писца, одраслог посредника и детета, истиче да писци знају да деца у свом спонтаном говору воле да манипулишу речима без значења. Ово је, истиче се, нормалан део језичког развоја, јер деца уче на основу својих вербалних игара, па тако и на основу вербалних игара које за њих стварају писци по моделу дечјих говорних игара (Савић 1975: 22). Да понављање бесмислених слогова и рефрена веома личи на бесмиселна слоговања и римовања дечјих вербалних игара показује и Мирјана Јоцић на примерима поезије З. Балог и Љ. Ршумовића. Ова ауторка сматра да „језик којим се ствараоци у својим делима служе мора имати подлогу у дечјој језичкој креацији и језичком понашању, односно – треба да буде усмерен на њихово развијање” (Јоцић 1975: 24). М. Јоцић истиче умеће песника да деца, која не располажу никаквим потребним лингвистичким знањем или искуством, указује на то да реч није слика, да је састављена од елемената који могу да се различито комбинују. У тексту Курта Франца говори се о односу дечје и песничке игре и истиче како дечја језичка игра, иако битан обликовни део поезије за децу, није њена подврста. Из тог аспекта Франц промишља и

⁹ Јасна је и недвосмислена алузија на поезију Љубивоја Ршумовића, а није поштеђен ни Душан Радовић јер, како сматра аутор наведеног полемичког текста, да би се у поезији за децу наставило даље, деца се најпре не треба удварати (драга и поштована) (Донић 1981:59).

¹⁰ Важно је истаћи да језичке игре имају веома значајно место и када је реч о развојном аспекту деце. Ова врста игара развија се из симболичке игре детета, при чему је у њима остварен виши степен симболизације, да би се касније развиле у менталне слике адолесцената и одраслих (сањарење, имагинација, унутрашњи говор). „Искривљавањем” језика откривају се његове стваралачке могућности и тиме се доприноси сазнајном развоју детета (ширење значења, упознавање нових појмова), али изражава и емотивни однос детета и песника према језику уопште (Митровић 1981: 27–28).

нонсенс за који сматра да „далеко превазилази подручје дечје лирике, али се запажа да у новијој дечјој песми игра све већу улогу као елемент уобличавања” (1980: 42). Полазећи од чињенице да предшколско дете поезију не чита, већ је слуша, Љубица Дотлић-Петровић запажа да „оно боље и радије прима ону поезију која је сугестивно звучна и мелодична, где рима има значајну улогу” (Дотлић Петровић 1975: 41). Дете развија посебан однос према бесмисленим речима будући да оне за дете имају, пре свега, јасно мелодијско значење, док је значење тих речи сасвим споредно. Није главни задатак поезије за децу проширивање вокабулара – „звучи, речи и деца су судеоници нове игре без правила” (Дотлић Петровић 1975: 42). Такође, веома је значајан и однос према стварности који је претрпео одређене промене, те тако сасвим обичне речи које су биле скрајнуте сада се јављају као „извор каламбура” (Марковић 1992: 19), те се доживљавају као својеврсни нонсенс, односно бесмислене речи.

Нови однос према стварности учинио је да у менталном, односно духовном појмовнику младих све већу улогу имају савремена масмедијална средства „него поучителни буквари и читанке” (Живковић 1993: 38), а да у књижевности влада својеврсно насиље да се деци понуди „реч и мисао изван њиховог времена и живота”, те да је потребно научити нова правила комуникације у савременом свету (Марјановић 1996: 20).

Крај 20. века с убрзаним развојем електронских медија¹¹ доноси и нове и велике изазове у свет књижевности за децу, не само када је реч о темама или о томе да књизи конкурише екран, већ и када је реч о језику. Тако се у промишљањима о језику књижевности за децу на крају 20. века појављују закључци о недовољној бризи за „наш језик и културу” (Дунђин 1997: 9), али се не иде даље од тога. Као један од главних проблема истиче се глобализација и „језички империјализам” (Животић 2009: 47–48), а књижевност за децу види се као „прва жртва глобализма” (Животић 2010: 110). Уочава се и нови вид модерности који се огледа у употреби (1) медијског израза (Опачић 2007, Ђурђев 2009), (2) језика у којем се огледа адолесцентска нестабилност (Љуштановић 2009), (3) рогобатних и усиљених техничких израза,¹² при чему поезија „звони и звечи неким новим звуковима, али која није лишена лиричности” (Ешић 2009: 64); ствара се тврђи и урбанији језик (Марјановић 2010: 119).¹³ С тим у вези, у сферу интересовања улази и потреба писаца да

¹¹ Радојица Таутовић у тексту „Прича о црној кутији” констатује да је књижевност за децу „кинетичка уметност” – лирска игра речи и маште с половине 20. века је застарела, а савремено дете тражи промене у књижевности које су у вези с оним што доноси научно-технолошки развој (Таутовић 1978: 45–48).

¹² Ова се тема отворила још у првом броју *Детињства* (али није дубље разрађивана) – где, аутор, говорећи о разлици међу децом различитих друштвених слојева, закључује да радничка деца више воле научну фантастику „која се надахњује научно-техничким превратом” јер у свом окружењу имају машине и алате (1975: 29).

Јован Дунђин пак говорећи о дечјем говорном стваралаштву, наводи да су то „смисаоно-језички самокреси виспрене градске деце” (Дунђин 1977: 31).

¹³ Да је овакав језик постојао у књижевности за децу говори и поезија Горана Бабића сабрана у збирци *Страшна дјеца* (1973), која се не уклапа у жељену слику о детету – руше се табуи и

се приближе језику адолесцената¹⁴ где се, с више или мање успеха, жаргон ставља у први план.

Иако се на основу садржаја првог годишта *Детињства* чинило да ће заступљеност текстова посвећених језику бити знатно више, испоставиће се, да је друга деценија 21. века најавила извесне промене у том смислу.¹⁵ На страницама овог часописа све су чешћи лингвистички текстови који се баве лингвистичким аспектом књижевности за децу. Предмет лингвистичке анализе јесу фразеологизми Моме Капора, Александра Поповића, Миодрага Станисављевића, па и графити младих, а језик се неретко посматра као средство карактеризације књижевних јунака где језичку анализу прати истанчана књижевна интерпретација, чиме ови текстови добијају интердисциплинарни карактер. Тако се и анализом говорних чинова у традиционалној и модерној успаванци осветљава слика детета у српској култури некад и сад. Међутим, као изванредан проблем уочава се одређени недостатак континуитета, који се огледа у томе да су текстови посвећени језику књижевности за децу неретко само излет младих истраживача, те да се овој теми доцније не враћају. Можда је управо недовољна посвећеност анализи језика књижевности за децу разлог проблема који уочава Душица Потић промишљајући продукцију књижевности за децу у 2020. години. Ова ауторка управо песнички језик „чак и у књигама високог уметничког домета” види као најпроблематичнији аспект, где се уочавају непоштовање норме, стилска исклизнућа, редуковање језика које кулминира жаргоном који не захтева читалачки ангажман, што истовремено води ка типизацији израза, „својеврсној униформизацији која се књижевноисторијски сагледава као регресивна појава наспрам креативности и лудичког односа према језику” (Потић 2022: 64).

Промисљања о језику могла би се, сасвим условно и за потребе овога рада, класификовати у три категорије. Тако би прву категорију чинила разматрања и ставови заступљени пре свега у текстовима књижевнотеоријског карактера, у другој скупини била би књижевна критика, а последњу би чинили текстови којима се посматра језик из различитих аспеката (лингвистичког, лингвостилистичког, развојног). Сви ови текстови, неретко су наглашено полемични, нарочито у прва два броја када се доносе програмски ставови о статусу поезије за децу, књижевности за децу и схватању детета уопште. Трећи број доноси лингвистичке погледе усмерене на развој деце и говора и сам језик поезије за децу.

показују се деца која умеју да буду и зла, а која је изазвала велико интересовање у првим годинама *Детињства*.

¹⁴ Први текст који се бави овим проблемом јесте „Балкански ловац у ражи” Јована Љуштановића (1993), који је посвећен роману *Танго за троје* Слободана Станишића. Две деценије касније ова се тема поново актуализује у текстовима о књижевности за младе (в. нпр.: Спасић 2015, Драгун 2016).

¹⁵ Ово је, верујемо, директна заслуга уредничке политике тадашњег главног уредника *Детињства* Јована Љуштановића (на тој функцији од 1997. до 2019. године).

Током педесет година излажења *Детињства*, већ и због саме природе часописа и његове основне теме и циљева, а то је, на првом месту, „положај књижевности за децу у савременом културном контексту и њена жива традиција” (Љуштановић 1997: 3), у првим годинама излажења *Детињства* највише је текстова окренутих књижевности за децу уопште, њеном критичком промишљању и доношењу вредносних судова о текућој продукцији.

Иако је већ у првом годишту постављена, сматрамо, веома добра основа и дат простор за промишљања о језику књижевности за децу и развоју дечјег језика, сразмерно је мало текстова сличне тематике. Ставови о језику књижевности за децу, а из тог угла и о дечјем језику, провејавају спорадично, најчешће као, условно речено, задати сегмент текстова о књижевном стваралаштву појединих писаца (углавном канонских). Текстови окренути одређеној језичкој појави, употреби језика у конкретном делу или код одређеног писца појављују се нешто чешће с почетком 21. века. У последњим годиштима текстови овог типа нашли су своје стално место на страницама *Детињства*, међутим, примећује се и да се аутори који се баве овим аспектом књижевности за децу у тој улози ређе појављују, те би требало наћи начина да, када је реч о лингвистичким проучавањима, језик књижевности за децу добије пуноправно место, једнако оном које има „књижевност за одрасле”. Језик књижевности за децу, његове лингвостилистичке особине, оно што је употреба језика одређеног писца у конкретном делу, у великој мери остали су *terra incognita*. Уочена типизација и униформизација израза, уз многобројна огрешења не само о стил већ и о језичке норме утичу и на дечју употребу језика, али и на дечји поглед на свет, а брига за језик дела која се нуде најмлађим реципијентима истовремено је и брига за опстанак и очување српског језика.

ЛИТЕРАТУРА

- Аријес 1989:** F. Arijes, *Vekovi detinjstva*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Васић 1975:** S. Vasić, Semantički prostor savremene dečje poezije, *Detinjstvo*, I/3, Novi Sad, 5–18.
- Вуковић 1996:** N. Vuković, *Uvod u književnost za djecu i omladinu*, Podgorica: Unireks.
- Графенауер 1975:** N. Grafenauer, Pokušaj teoretskog definisanja poezije za decu, *Detinjstvo*, I/1, Novi Sad, 46–50.
- Донић 1981:** V. Donić, Poetica infantilica, *Detinjstvo*, VII/1, Novi Sad, 57–59.
- Дотлић Петровић 1975:** Lj. Dotlić-Petrović, Predškolsko dete i savremena poezija za decu, *Detinjstvo*, I/3, Novi Sad, 40–42.
- Драгун 2016:** D. Dragun, Sleng u hrvatskoj dnevničkoj prozi za mlade, *Детињство*, XLII/3, Нови Сад, 39–49.

- Дунђин 1977:** Ј. Дунђин, Svojstva i obeležja sevrementne srpske poezije za decu, *Detinjstvo*, III/1, Novi Sad, 29–31.
- Дунђин 1997:** Ј. Дунђин, Оазе детињства и поезије, *Detinjstvo*, XXIII/3 Novi Sad, 8–9.
- Ђурђевић 2009:** Д. Ђурђевић, Књижевност за децу, паралитерарне форме и изазови 'нове технолошке цивилизације', *Detinjstvo*, XXXV/1–2, Novi Sad, 58–62.
- Ешић 2009:** Ш. Ешић, Поглед на актуелна збивања у босанско-херцеговачкој књижевности за децу, *Detinjstvo*, XXXV/1–2, Novi Sad, 63–67.
- Живковић 1993:** Ж. Живковић, Драж новине у поезији Поп Д. Ђурђевића, *Detinjstvo*, Novi Sad, XIX/1–2: 38–40.
- Животић 2009:** Р. Животић, Дете, књига и глобализација (Радовићеве визије и контроверзе), *Detinjstvo*, XXXV/3, Novi Sad, 45–49.
- Животић 2010:** Р. Животић, Хипотетичке везе и прожимања у време глобализма, *Detinjstvo*, XXXVI/1–2, Novi Sad, 109–113.
- Јоцић 1975:** М. Јоцић, О nekim morfo-semantičkim karakteristikama poezije namenjene deci, *Detinjstvo*, I/3, Novi Sad, 24–31.
- Лесник Оберштајн 2013:** К. Лесник Оберштајн, 2. Основе: шта је књижевност за децу? Шта је детињство?, у: П. Хант (прир.) *Тумачење књижевности за децу (Кључни есеји из међународне приручне Енциклопедије књижевности за децу)*, Српско издање приредила и пропратне текстове написала Зорана Опачић. Превела Наташа Јанковић, Београд: Учитељски факултет, 27–46.
- Лукић 1979:** Д. Лукић, Mali radio u velikom radiju, *Detinjstvo*, V/1, Novi Sad, 8–13.
- Љуштановић 1993:** Ј. Љуштановић, Балкански ловац у ражи, *Detinjstvo*, XIX/1–2, Novi Sad, 45–46.
- Љуштановић 1997:** Ј. Љуштановић, Црвенкапа грицка вука?, *Detinjstvo*, XXIII/3, Novi Sad, 12–17.
- Љуштановић 2009:** Ј. Љуштановић, Поетика модерног у *Плавом чуперку* Мирослава Антића, *Detinjstvo*, XXXV/1–2, Novi Sad, 29–40.
- Љуштановић 2021:** Ј. Љуштановић, *Од Доситеја и Вука до Мирка и Славка. О слици детета и детињства у српској књижевности за децу и српској култури од 19. до 21. века*, Београд: Педагошки музеј.
- Маричић 2013:** Ђ. Маричић, Естетика у поезији за децу и умјетности, *Detinjstvo*, XXXIX/3, Novi Sad, 48–55.
- Марјановић 1996:** В. Марјановић, О критици књижевности за децу и младе, данас, *Detinjstvo*, XXII/2–3, Novi Sad, 19–20.
- Марјановић 2010:** В. Марјановић, Прожимања и утицаји страних и наших књижевности за децу, *Detinjstvo*, XXXVI/1–2, Novi Sad, 119–121.
- Марковић 1992:** С. Ж. Марковић, Ново у књ. стваралаштву за децу девете деценије 20. века, *Detinjstvo*, XVIII/1–2, Novi Sad, 16–20.
- Милинковић 2009:** М. Милинковић, Рецепција књижевног дела за децу у науци, *Detinjstvo*, XXXV/1–2, Novi Sad, 23–28.

- Митровић 1981:** М. Mitrović, Psihološka srodnost između поезије за децу и игре детета, *Detinjstvo*, VII/3, Novi Sad, 26–30
- Ного 1982:** R. P. Nogo, Nešto kao poetika. *Detinjstvo*, Novi Sad, VIII/1–2: 41–42.
- Опачић 2007:** З. Опачић, Наслеђе Љубивоја Ршумовића у поезији савремених песника, *Detinjstvo*, XXXIII/1–2, Novi Sad, 16–24.
- Петровић 2009:** Т. Петровић, Дете као читалац, *Detinjstvo*, XXXV/3, Novi Sad, 24–29.
- Појкерт 1979:** К. W. Peukert, Prilog antropologiji knjige за децу. Literatura за децу и омладину, Prilog tipologiji и функцији једног литерарног рода. (s nemačkog prevela Mira Mrazović Weinbeck), *Detinjstvo*, V/4, Novi Sad, 25–38.
- Пешикан Љуштановић/Зорић Латовљев 2024:** Љ. Пешикан-Љуштановић, М. Зорић Латовљев, Концептуализација детињства у *Детињству* – педесетогодишња баштина, *Detinjstvo*, L/1, Novi Sad, 9–34.
- Пијаже/Инхелдер 1996:** Ж. Пиаже, В. Е. Инхелдер, *Интелектуални развој детета: изабрани радови*. Прир. Иван Ивић, Милан Милковић. Прев. Милан Милковић. Београд: Завод за удžбенике и наставна средства.
- Потић 2022:** Д. Поттић, Искушења једноставности – пресек српске књижевне продукције за децу у 2020. години, *Detinjstvo*, XLVIII/3, Novi Sad, 60–72.
- Праут/Џејмс 2004:** А. Praut, А. Džejms, Nova paradigma за sociologiju detinjstva? Poreklo, obećanja и problem, u: S. Tomanović (prir.). *Sociologija detinjstva. Sociološka hrestomatija*. Прев. Зорана Тодоровић, Београд: Завод за удžбенике и наставна средства, 51–76.
- Редакцијски уводник 1975:** Редакцијски уводник, *Detinjstvo*, I/1, Novi Sad, 3–4.
- Ристановић 2009:** Ц. Ристановић, Актуелна питања вредновања књиге за децу у свјетлу Радовићевих критичких погледа, *Detinjstvo*, XXXV/3, Novi Sad, 39–45.
- Савић 1975:** S. Savić, Jezik dece prema jeziku literature за децу, *Detinjstvo*, I/3, Novi Sad, 19–23.
- Семеновић 1980:** Н. Semenowicz, Šta је за дете поезија (sa poljskog prevela Vera Živančević), *Detinjstvo*, VI/2, Novi Sad, 69–71.
- Сориано 1980:** М. Soriano, Književnost за омладину и њена васпитна примена (sa francuskog prevela mr Ljiljana Matić). *Detinjstvo*, VI/2, Novi Sad, 28–38.
- Таутовић 1975:** R. Tautović, Dete u matici prevrata. *Detinjstvo*, I/2, Novi Sad, 19–29.
- Таутовић 1978:** R. Tautović, Priča о crnoj kutiji, *Detinjstvo*, IV/2–3, Novi Sad, 45–50.
- Тимотијевић 2011:** М. Тимотијевић, У освит новог доба, у: М. Поповић, М. Тимотијевић, М. Ристовић, *Историја приватног живота у Срба*, Београд: Clio: 304–312.
- Томановић 2004:** S. Tomanović, Sociologija о detinjstvu и sociologija за detinjstvo, u: S. Tomanović (prir.). *Sociologija detinjstva. Sociološka hrestomatija*. Београд: Завод за удžбенике и наставна средства: 7–48.
- Франц 1980:** К. Franz, Dečja lirika (sa nemačkog prevela mr Olga Bekić), *Detinjstvo*, VI/2, Novi Sad, 39–49.
- Шурјанац 2022:** Н. Шурјанац, Повратак детињству у роману 'Заувари' Љубивоја Ршумовића, *Detinjstvo*, XLVIII/2, Novi Sad, 45–59.

Milena S. Zorić Latovljev

ABOUT THE LANGUAGE OF CHILDREN'S LITERATURE IN *CHILDHOOD*,
CHILDREN'S LITERATURE JOURNAL

Summary

Childhood, children's literature journal has been published since 1975. in Novi Sad under the patronage of the Zmajevе dečje igre (Zmaj's Children's Games). During half a century of continuous publishing, *Childhood* changed six editors-in-chief who collaborated with different editorial teams. During these five decades, on the pages of the only magazine dedicated to children's literature that is published in Serbia, texts were published on different topics, but all dedicated to the same goal – to look at both children's literature and childhood in its various aspects. The aim of this paper is to show how, from the beginning of its publication until today, *Childhood*, in addition to seeking answers to what literature for children is and should be, also tries to answer the question of what kind of language is used to write for children, to what extent that language is adapted to the recipient and what is gained or lost by that adjustment/non-adjustment. Also, it will be shown how the attitude towards the language of the literary work expresses the understanding of the child's overall development, not only speech.

Key words: language of children's literature, children's language, children's literature, child, childhood.